

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

Posted On: 24 APR 2017 10:19AM by PIB Chandigarh

Text of PM's address at the Awards for Excellence in Public Administration, on Civil Service Day

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦਾ ਮੂਲ-ਪਾਠ

All India Civil Service Day ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਦਿਵਸ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ re-dedication ਦਾ ਦਿਵਸ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਤੌਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਰੇਖਾ ਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੇਵਾ ਜ਼ਾਥੀਨ ਰਾਜਸ਼ਾਸਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ, ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਸੁਭਰਾਮਨਾਵਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਇੰਨੇ ਤਜਰਬੇਦਾਰ ਹੋ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਹਿਮਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਧਤਾ ਹੈ, ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਧਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਧਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਉਪਲੱਬਧ ਵਿਵਸਥਾ ਜ਼ਾਥੀਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਧਰ ਅੱਜ ਤੋਂ 15-20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ ਧੰਨ ਮਾਲਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਾਇਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਰਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਉਰਿ 15-20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸਾਂ, ਜੇ ਕੁਝ ਸਾਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸਾਂ। ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਲੰਘਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਧੜ੍ਹਨਾ ਮੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਰੋਲ ਹੀ ਆਉਣਾ ਧੌਂਦਾ ਮੀ, ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਮੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਰੋਲ ਹੀ ਆਉਣਾ ਧੌਂਦਾ ਮੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਚਾਹੀਦਾ ਮੀ, ਲੋਗ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਮੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਰੋਲ ਆਉਣਾ ਧੌਂਦਾ ਮੀ। ਭਾਵ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਜੁੱਗ ਮੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਰੁਝਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਮੀਆਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਧਰ ਪਿਛਲੇ 15-20 ਸਾਲ ਇੱਕ competition ਦਾ ਜੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹਨ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਇਹ comparison ਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤਾਂ ਇੰਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, private ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਇੰਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬੇਰਾਹ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਬੇਰਾਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ alternate ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਮਧਾਲ ਵਿੱਚ ਡਾਰਟਰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਨਾ ਕਰੇ, ਜੈਵੇਂ ਹੀ BP ਨਾਧ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਡਾਰਟਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਾਰ ਵੀ ਡਾਰਟਰ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਹੈ, private ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ। ਭਾਵ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 10-15-20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ alternate ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਣ alternate ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਰਾਹਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅੱਜ ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਰੇਖ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਰੇਖ ਦੇ ਬੋਝ ਰਾਹਨ ਆਰਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਧੌਂਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਰਾਬਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਰਮੀ ਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰੋਟੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮੁਰਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ qualitative change ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ role play ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਰਿਮੇ ਰੇਖ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਰਨਾ ਹੈ, aspirations ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰੋਟੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹੀ ਸਭ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਧਰ ਜਦੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਗੁਣ ਉਸ ਦਾ ਉਪਾਅ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟੇ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਰਿਮਟੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਜੇ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਜਸ਼ਾਸਨ-ਸੈਲੀ ਨੂੰ ਬਦਲੀਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੋਚਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਬਦਲੀਏ। ਜਿੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਸੀਂ regulator ਦੇ ਮਿਜ਼ਾਜ 'ਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਇੱਕ enabling entity ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ develop ਹੋਵੇਗੇ। ਤਾਂ ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਧਲਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇ, ਧਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਬੋਝ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਰਿਵੇਂ ਵਿਰਸਤ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਰਸਤ ਤਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਗੁਣ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਰੇਸਿਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਸ Civil Service Day ਨੂੰ ਹੀ ਖਾਸ ਕਰੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮੀ, ਗੁਣ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੋਚਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਹ ਦਿੱਤਾ, ਜੀ ਨਹੀਂ। ਮੋਚਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਵਧੀਆ ਮੌਰਾ ਹੁੰਦਾ ਮੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ritual ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਸਜੀਵ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਮੌਰਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਤਾਰਤ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਰ ਰੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, inherent ਹਨ। ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਛੋਟ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਹਿਮਾਮ ਲੱਗ ਧਵੇਗਾ। ਰੀ ਅਸੀਂ ਇੰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰੀ ਰਾਹਨ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰਿਕਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲੋ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰਿਮੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੇਖ ਕੀਤਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਰ ਕੇ district ਵਿੱਚ ਆਏ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਅਸੀਂ ਧੁੱਜੇ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ, ਜੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ district ਵਿੱਚ ਰੇਖ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ district ਵਿੱਚ ਰੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਇਸ ਲਈ entry hundred ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਆਈ। ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਇੱਕਦਮ ਵੱਧ ਆਈ। Quantum jump ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰਿਮੇ ਨੇ ਖੁੰਛਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰੀ ਤੁਸੀਂ ਭੋਜਿਆ ਕਿ ਨਹੀਂ ਭੋਜਿਆ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖਾਸ ਨਾ ਭੋਜਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਆਗਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਭੋਜ ਤਾਂ ਦੇਵੇ। ਧਰ ਜਦੋਂ ਮੌਰੇ ਮਾਹਮਣੇ ਰਿਖੋਰਟ ਆਈ, ਤਾਂ ਮੌਰਾ ਰਿਮਾਗ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੱਲਣ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਰਿਹਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ ਬਣੀ ਵਧੀਆ ਹੈ quantum jump ਹੋਇਆ ਹੈ। 100 ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸਾਂ, ਗੁਣ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਏ, ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗੁਣ ਬੋਝਾ qualitative analysis ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਲਾ number one, number two, number three ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ, ਧਰ at least seriously ਵੇਖਣਾ ਧਵੇ, ਮਨ ਕਰੋ ਖਾਸ ਜਹਾ ਵੇਖ ਤਾਂ ਸਹੀ ਰਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। Excellence ਦੀ category ਵਿੱਚ ਆਏ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਹ ਆਰਜ਼ਾ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, Live TV ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਮੰਤ੍ਰਸ਼ਟ ਇਸ ਲਈ ਹਾਂ, ਚਲੇ ਬਣੀ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ, quantum jump ਹੋਇਆ। ਗੁਣ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ qualitative change ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। Excellence ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰੋਟੀ entry ਹੋਈ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਿਹੜੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ Excellence ਦਾ ਟੱਪਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਤਦੇ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਧੁੱਜੇ ਹਾਂ ਜੀ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀ coaching class join ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ... ਚਲੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਸਮਝ ਗਏ। ਧਰ ਫਿਰ ਵੀ ਟੱਪਾ ਤਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ Excellency ਹੈ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ Excellency ਇੱਥੇ ਹੈ, ਇਹ ਟੱਪਾ ਹੈ, ਫਿਰ perform ਵੀ ਤਾਂ ਉੱਡ ਹੀ ਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਆਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁਤਬਾ, ਉਸ ਦਾ ਗੁਨਰ, ਉਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਕ taken for granted ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਈਸਵਰ ਨੇ ਜੇ ਖੋਹ ਲਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਪਿਆਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤੌਰ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਸੁਆਗਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਾਹਬਾਰ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗ ਧੌਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਧੋਸਣ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਂਡ-ਗੁਆਂਡ ਦੇ ਪੁਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਮਿੰਦਗੀ ਹੋਵੇ, ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਚਾਈ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੌਰ ਉਹ ਗੁੰਮਨਾਮ ਮੀ, ਭਾਵ inherent ਤਾਰਤ ਧਈ ਮੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੌਰਾ ਆਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਖਿੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਵਿਰਸਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ exam ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਰਿਨੇ ਹੀ pressure ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹੋਣਗੇ, ਧਰ ਗੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਰੋਲ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਵਿਵਸਥਾ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਮੌਰਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਰੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਇੱਕ ਮੈਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, Hierarchy ਦਾ ਬੋਝ ਉਹ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ। ਧਰ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੌਰੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇੰਡ ਹੁੰਦਾ ਮੀ। ਬਣੀ ਤੂੰ ਗਲੇ ਨਵਾਂ ਹੈ ਖਾਸ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 20 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ district ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਇਹ ਜੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਝ ਅਸੀਂ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਦੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਮੋਚੀਏ, ਸੀਨੀਅਰ ਲੋਕ ਮੋਚਣ, ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਬੋਝ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ। ਰਿਤੇ ਸਾਡਾ ਅਨੁਭਵ ਨਵੇਂ experiment ਲਈ ਬਰੋਕ ਦਾ ਰੇਖ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਣ ਇੱਥੇ Secretary ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਉਸ district ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਖ ਕਰਦਾ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰੇਖ ਨੂੰ ਪੁਰਾ ਰਨ ਦੀ ਰੇਸਿਸ ਕੀਤੀ ਮੀ, ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 20 ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਗੁਣ ਇਹ ਨਵਾਂ ਲੜਕਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਮੋਰੀ ਇੰਜਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੋਟੀ ਖੁੰਛੇ ਰਿ ਤੂੰ ਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਵੇਖ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਮੌਰੇ

ਜਨਤਕ ਦਾ ਖੋਜ ਖਰੋਦ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸੇ ਦੂਜੇ district ਦਾ ਤਾਂ ਰੁਕ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਧਰ ਜਿਸ district ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਰੰਮ ਰੁਕ ਰੇ ਆਇਆ ਸਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਗੁਣ ਤੂੰ ਰੁਕ ਰੁਕ ਰੇ ਰਮਾਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਦਿੱਤਾ... ਇਹ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ, ਬੁਰਾ ਲੱਗੇ, ਧਰ ਇਹ ਹੈ। ਮਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਖੇਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵਾਹਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਉੱਥੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ, ਧਰ ਮੇਰੇ ਬਾਅਦ ਜੇ ਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਧਰਬੰਧ ਰੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜਾ ਆਇਆ, ਉਹ ਰਿਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਚੌਥਾ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੁਦਾ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਣਾਇਆ, ਪੰਜਵਾਂ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਰੋਲ ਫਲ ਨੇ ਰੇ ਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਰੀਮਤ ਹੈ, ਤਦ ਜਾ ਰੇ ਨਤੀਜਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵ ਨਾਲ ਜੇ ਇਸ ਧਰੰਧਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਤੀ ਜੋੜਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਰਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਤਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਨੂੰ ਰੋਮਿਸ਼ ਰਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਖਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਰਤਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਛੋਟੀ ਤਾਰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਹਾਵਤ ਹੈ, ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਠੇਠਨਿਸਾਰ' ਭਾਵ ਹੁਸ਼ਿਆਰ 'ਨਿ ਰਦਰ' ਭਾਵ ਜੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ weak ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰੀਮਤ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਾ feel ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਹੈ ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ weak ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਧੈਰਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਜੋ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਉਹ ਅਸੀਂ ਪੈਲੀਟਿਸੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਾਰਤਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆਚਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਾਰਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਅਨਾਮਿਰਤਾ।

ਰਈ ਅਫਸਰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਰਈ vision ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, idea ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਵੇਂ ਰੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਨਾਮਿਰਾ, ਇਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਵਧੀਆ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਾਰਤਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰਤਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰ ਮੇਰੇਭਾਈ ਰਿਤੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਮੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੇਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਤਾਰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਾਲਾ ਦਿਨਮਾਨ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਦਿਨਮਾਨ ਹਾਂ। ਧਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਰਾਸ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨ-ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਰੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਮੇਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ district ਦਾ ਅਫਸਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਟੀਰਾਰਨ ਦਾ ਧਰਚਾਰ ਰਨ ਲਈ ਮੇਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 20 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਟੀਰਾਰਨ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰ ਆਉ, ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਾਉ। ਮੈਂ ਮੇਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਧਰ ਜੇ ਮੈਂ ਟੀਰਾਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇ ਬੁੰਦਾਂ ਧਿਆਉਣ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਮਦੀਰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਉੱਤੇ ਧਰਚਾਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਨਾਮਿਰਾ ਲਈ ਮੈਂ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇੰਜੇ ਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਮੈਂ ਰਿਵੇਂ ਕਰਾਂ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ district level ਦੇ ਜੇ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਉਹ ਇੰਨੇ busy ਹਨ, ਇੰਨੇ busy ਹਨ, ਇੰਨੇ busy ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਦਾਰ ਸਮਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤਾਰਤਰੀ ਰਿਸ ਰੰਮ ਲਈ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਰਿਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਜੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨ-ਜਨ ਤੌਰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉੱਤਮ ਮਾਧਿਅਮ ਸਾਡੇ ਪੱਖ ਆਇਆ ਹੈ।

E-governance ਤੋਂ M-governance ਵੱਲ ਦੁਨੀਆ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ। Mobile governance ਇਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਧਰ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਧੁਰਤੀ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਜਨਤਕ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੀ ਧੁਰਤੀ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਜੇ ਅਨਾਮਿਰਾ; ਇਹ ਜੇ ਸਾਡੀ ਧੁਰਤੀ ਤਾਰਤਰੀ ਹੈ। ਤਾਜਮਹੱਲ ਰਿੰਨਿਆਂ ਨੇ design ਰੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਿੰਨਿਆਂ ਨੇ concept paper ਤਿਆਰ ਰੀਤੋਂ ਹੋਣਗੇ, ਰਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਰੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਧਰ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਨਾ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ; ਧਰ ਤਾਜਮਹੱਲ ਮਾਨੂੰ ਖਾਦ ਰਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ By and large ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਰੰਮ ਰੀਤਾ ਹੈ ਜੀਵਨ ਭਰ ਕਰੀ-ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛੇਗੇ, ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 20 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੁੱਛੇਗੇ ਬਣੀ ਜਗਾ ਇੱਕ ਪੰਜ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੱਸੋ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੰਨਾ ਸਮਰਥਣ ਭਾਵ ਨਾਲ ਉਹ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਣੀ ਮੈਂ ਕਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਂ, ਮੈਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਚੱਲ ਪਏ, ਚੱਲੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲੇ ਬਣੀ। ਇਹ ਰਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਾਰਤਰੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਰੋਲ। ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਰਤਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੁਸੀਂ ਹੋ। ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨੂੰ ਜਾਣਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੇ ਫੋਟੋ ਇੰਧਰ ਤੋਂ ਉੱਧਰ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਡੀ ਗਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਦਰੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰੀਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਿਨ-ਗਤ ਰੰਮ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਭਲੀਭਾਂਤ appreciate ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਰਤਰੀ ਮੈਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਧਰ ਇਹ ਜੇ ਧਰੰਧਰਾ ਸਾਡੀ ਅੱਗੇ ਦੀ ਧੀੜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ Senior ਧੀੜੀ ਨੇ ਜੇ ਨਿਰਮਾਣ ਰੀਤੋਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਧੀੜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਤੋਂ ਝਰੀਟ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਹ Civil Service Day ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਤਦ governance ਦੇ reform ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਰਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਰਮਿਸ਼ਨ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ; ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਧੁਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ 6 ਲੋਕਾਂ ਨੇ piece ਲਿਖੇ ਹੋਣਗੇ, ਫਿਰ ਜਿਸੇ ਨੇ ਤੀਜੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ combine ਰੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਜੇ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਮਾੜਾ ਲੱਗੇ, ਜੇ reality ਹੈ ਇਹ। ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ address ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਿੰਬੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਢੇਰ ਸਾਰੇ, ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੁਝ reform ਕਰਾਂਗੇ, ਕੁਝ reform ਕਰਾਂਗੇ, Commission ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਟੀਰ ਹੈ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੰਮ-ਰਾਜ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਰ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਖੁਸ਼ਰਿਸਮਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ coaching class ਤਾਂ ਕਦੇ ਮਿਲਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਧਰ 16 ਸਾਲ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਰੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, deputy secretary ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਹੈ, Director ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ Director ਦੀ category ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਰੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਨੁਭਵ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜੇ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ reform ਲਈ ਕੋਈ Commission ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੀ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਗਲਤ ਸੋਚ ਹੈ ਜੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਰੋਲ ਜੋ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉੱਤਮ ਸੁਝਾਅ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮਾਹਿਬ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਗਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਵੱਜੋ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ follow ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਰੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ character ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਬਣੀ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਇਹ ਜੇ exercise ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਨਾ, ਜੇ paper ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਚਾਰ latest ਜੇ batch ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ, ਬਣੀ, ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਵੋ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ thought process ਆਵੇ ਸਾਡੇ ਰੋਲ, ਆਵੇ, ਸਭ ਨੇ ਲਿਖਿਆ। ਜੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਨੇ cut-paste ਰੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਧੁਰਾ, ਧਰ ਇਹ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਬਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਣ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੇ exercise ਸੀ, ਅਸੀਂ ਕੋਈ degree ਗਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੀਤੀ ਹੈ; academic ranking ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੀਤੀ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਧੈਰਾ ਧਰਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਏ ਹਨ, ਅਨੁਭਵ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨਮਾਨ ਨੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਰਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਆਪਣੇ clerical ਰੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ Computer-Operator ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, Office timing ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੀਜ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ crisis ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ; ਉਸ ਨੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ Holy-book ਵਾਂਗ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਧਰ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰਤਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਰੀ ਇਹ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ mind-set ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ। ਮਾਨੂੰ, ਚੰਗਾ, ਜਦੋਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ownership ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੀ। Ownership ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੰਨੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਦਾਰ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਸਫਲਤਾ ਉੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬੋਝ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਜੱਸ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੇ ਜਤਨ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ownership ਦੀ movement ਹੈ। ਇਹ ਦੇ ਰਿਨ ਜੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ ਨਾ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇੱਕ ownership ਦੀ movement ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਮੈਂ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਮੈਂ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਿਨਮਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਰਮੇਟੀ ਕਦੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋ। ਆਪਣੇ ਵਾਲੀ ਗਲਤ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਧਰਭਾਵਗੁਰਮਤ ਗਲਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੋਲ ਸਭ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਤਦ ਜਾ ਰੇ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ, ਇਹ ਕੁਝ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਖਾਰ, ਟੀਰ ਹੈ ਇੰਝ ਹੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ; ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੇਖਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਦੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੋਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਭਾਵ ਹੈ, ਧੁਰੀ ਸਾਮਨ ਵਿਵਸਥਾ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਬਦ ਦੀ ਤਾਰਤਰੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਈਨ ਦੀ, ਤਾਂ ਜਿਸੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਇੰਧਰ ਤੋਂ ਉੱਧਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਤਦ ਜਾ ਰੇ ਤੁਸੀਂ ਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰਮੇਟੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਰਭਾਵਗੁਰਮਤ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਗਤੀ ਵਿੱਚ contribution, By and large ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ, ਰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਿਵੇਂ ਗੁਰ ਲੱਭਣਾ, ਉਸ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰਿਵੇਂ ਰੰਮ ਕਰਨਾ, ਇਹ By and large ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ class ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ perfect management ਕਰਨਾ ਹੈ ਧਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭਰਪੂਰ ਧਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਿਵੇਂ management ਕਰਨੀ ਹੈ ਧਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ Engineering College ਵਿੱਚ ਮੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਵੇਂ admission ਦੇਣਾ, ਧਰ ਜਦੋਂ ਮੀਟਾਂ ਘੱਟ ਪੈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਰਿਵੇਂ management ਕਰਨਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨ-ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ expression ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਧਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਵੇ ਨਹਾਉਣਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਰ fountain ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਧਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਆਵੇ, ਤਾਂ follow ਰਹਨਾ ਆਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਲਤਾ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਲਤਾ ਦੀਆਂ ਮੰਤਵਨਾਵਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਬਹੁਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਲਈ ਸੀ ਸਾਡੀ strategy ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ mind-set ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ ਜੀ। ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਉਹੀ ਰਹੇਗੀ ਜੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰਿਹਾ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦੂਜੇ district ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ competition ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ district ਜੋ ਹੈ ਉੱਥੇ ਧਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮੇਰਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੀਤਾ, ਅਜਿਹਾ ਸੀ। ਗੁਣ ਸਿਰਫ district, district ਨਹੀਂ, ਦੁਨੀਆ ਇੰਨੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣ ਰਾਜਾਂ, ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਾਲੇ competition ਹੈ, ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿੱਚ competition ਹੈ। ਹਰ ਛਿਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੀਤ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

Civil Service ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਰਤ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਤਾਰਤ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਹੈ, Civil Service ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦਾ ਰੋਟੀ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਉਹ district ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ, ਤਹਿਮੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ final authority ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ; ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਹਰ proposal ਨੂੰ, ਹਰ ਅਟਨਾ ਨੂੰ, ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿਤ ਦੀ ਤੱਥਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੋਲਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਦਾ ਹਾਂ ਧਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਸ਼ੇ ਵੇਖੇ ਵਿੱਚ negative impact ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੇਗਾ? ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਰੰਮ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਧਰ ਮੇਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਸ਼ੇ ਵੇਖੇ ਉੱਤੇ ਤਾਂ impact ਨਹੀਂ ਰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਤੱਥਰੀ Civil Service ਰੇਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ training ਹੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਦੇ ਵੀ ਰਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਵੇ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ; ਨੇਤਾ ਆਉਣਗੇ, ਜਾਣਗੇ; ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਅਮਰ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਧਰਮ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿਤ ਦੀ ਤੱਥਰੀ ਵਿੱਚ ਤੋਲਣਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੀ impact ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ impact ਬਾਰੇ ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ Civil Service ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲੋੜਾਂ ਨੇ ਜੇ training ਲਈ ਹੈ, ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਜੁੱਗ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ relevant ਰਿਵੇ ਬਣਾਈਏ। ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜੇ ਅਸੀਂ irrelevant ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਸਾਇਰ ਸਥਿਤੀ ਰਿੱਥੇ ਦੀ ਰਿੱਥੇ ਖੁੱਜ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਸੀਂ ਰਿੱਥੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ Institutional growth, institutional development, institutional mechanism ਇਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਾਨੂੰ overhauling ਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ, lubricating ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਇੱਥੇ HR ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਰਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਧਤਾ ਨਹੀਂ HR ਵਿੱਚ lubricating ਦਿਸਾ ਆਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸੀ ਰਾਹਨ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ Civil Service ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ, 25 ਸਾਲ ਧੁਰਾਣਾ ਮਾਮਲਾ ਲਟਕਿਆ ਧਿਆ ਹੈ, 30 ਸਾਲ ਧੁਰਾਣਾ ਮਾਮਲਾ ਲਟਕਿਆ ਧਿਆ ਹੈ, leadership ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, department ਦੀ, ਦੇ department ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੀਆਂ ਫਾਇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਟਕਿਆ ਧਿਆ ਹੈ, ਸੀ ਰਾਹਨ ਹੈ? ਅਤੇ ਉਹੀ ਮੁੱਦਾ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ PRAGATI (Pro-Active Governance And Timely Implementation) ਧਰੋਗਰਾਮ ਰਹਨ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆ PRAGATI ਧਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ listing ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ PRAGATI ਧਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਟਾਫਟ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸਾਡੀ clearance ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ project clear ਹੋ ਜਾਵੇ, 8-9 ਲੱਖ ਰੋੜ੍ਹ ਰੂਪਏ ਦੇ project clear ਹੋ ਗਏ, ਸੀ ਰਾਹਨ ਸੀ? PRAGATI ਦੀ success ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੈ-ਜੈਰਾਮ ਰਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਧਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ technology ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਰਦਿਆਂ ਲਟਕੀਆਂ ਧਈਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਰਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਹ ਤਮੱਲੀ ਦਾ ਦਿਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਦਿਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਦਿਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾਖੀ ਇਹ ਸੋਚਣ, ਸੀ ਰਾਹਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ, ਉਹ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਿਉਂ ਲਟਕਿਆ ਧਿਆ ਸੀ? Road ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਧਰ Forest Department ਅਟਕਿਆ ਧਿਆ ਹੈ, ਧਰ ਧਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ intervene ਸੀਤਾ, clear ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। PRAGATI ਦੀ success ਲਈ ਮੇਰੀ ਸੀ ਜੈ-ਜੈਰਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ temporary ਚੀਜ਼ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਲਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਅਫਸਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ lubricating ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੀ, lubricating cooperation ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟਰਰਾਅ ਸਰਤੀ ਨੂੰ ਖਰਚ ਰਦਾ ਹੈ ਜੀ, lubrication ਸਰਤੀ ਨੂੰ smooth ਰਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੀ। ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਸਾ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ? ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੇ department ਰੋਟ ਵਿੱਚ ਰਿਉਂ ਝਗੜਾ ਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ department, ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ view, ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ। ਸੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ All India Civil Service ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੀ ਰਮਚੋਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਰਦੇ ਹਾਂ? ਸੀ ਰੋਟੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਖਬਰਾ ਰਿਹਾ? ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸੀ ਇਹੀ Ego ਵਿੱਚਾਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ Civil Service Day 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਅਫਸਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਰਿਨਾ ਸਮਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਟਿਨਸਾਨ ਦੀ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰਿਨੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਰੇਮ ਗਰ-ਜਿੱਤ ਦਾ ਰਾਹਨ ਸੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਧੁਰਾ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ ਜੇਰ ਇੱਕ ਲਾਇਨ ਫਾਇਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਰਿਸੇ interested group ਨੇ ਉਸ ਫਾਇਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਲਿਆ, ਮਾਮਲਾ ਰੋਧਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਲ ਬੈਠ ਰੇ ਗੱਲ ਰਦੇ-ਰਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੀ ਫੈਸਲਾ ਜਲਦੀ ਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਬੁਰੇ ਦੇ ਟਿਰਾਦੇ ਨਾਲ ਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਰੋਟੀ ਦੇਸ਼ ਧੁਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਝਿਝਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਜੇਰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ, ਟਿਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਮ ਟਿਨਸਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤਾਰਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ। ਧਲ ਭਰ ਲਈ ਰੁੜ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹੋ ਜਾਵੇ, ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ।

ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਰੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਰੋਟ ਰੋਦਦਾ ਹੈ ਜੀ। ਅਤੇ ਅੱਜ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਆਇਆ ਹੈ ਹਿਮਤ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ, ਅੱਜ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਆਇਆ ਹੈ out of the box ਸੋਚਣ ਦਾ, ਅੱਜ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਆਇਆ ਹੈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਨਵੇਂ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਰਦਮ ਰੱਖ ਰੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅਫਸਰ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰੰਮ ਰਹਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅੱਜ ਆਇਆ ਹੈ। ਰਿਉਰਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ।

ਇੱਥੇ reform, perform, transform ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਰਤੀ ਨਿਰਭਰ ਰਦੀ ਹੈ reform ਲਈ ਧਰ ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਤੰਦ ਸਰਤੀ ਨਿਰਭਰ ਰਦੀ ਹੈ perform ਲਈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਰਤੀ reform ਰਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਧਰ ਜੇਰ ਇਹ ਜੇਰ ਇਸ team ਦੀ ਰਹਤੰਦ ਸਰਤੀ ਘੱਟ ਧੈ ਗਈ ਤਾਂ perform ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨ ਸਮੁਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ transform ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, political will power, ਇਹ reform ਰਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਰ Bureaucratic system, governance, ਇਹ perform ਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਨ ਸਮੁਲੀਅਤ transform ਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ wave length ਵਿੱਚ ਚਲਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ wave length ਵਿੱਚ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਟਿਫ਼ਰ ਨਤੀਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ civil service day ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਰਹਨ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਰੋਤਾਹੀ ਨਾ ਵਰਤੀਏ। ਸੋਚੋ, ਜਿਸ ਦਿਨ civil service ਲਈ ਤੁਸੀਂ select ਹੋਏ ਹੋਵੋਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਰਿਵੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਘਰ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਉਸ ਧਲ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਧਲ ਹੀ, ਉਸ ਤੋਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਉੱਤਮ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਤੁਹਾਡਾ ਰੋਟੀ ਮਾਰਗ ਦਰਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਹ ਧਰਿਲਾ ਧਲ ਸੀ। ਉਹ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਾਰਤ ਹੈ। ਜੇਰ ਰੁੜ੍ਹ ਹੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ derail ਹੋਏ ਹੋ, ਜੇਰ ਉਹ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਨਾ ਮੇਰੇ ਸਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਿਨੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ senior ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰਿਸੇ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰਹਨ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ civil service ਲਈ select ਹੋਏ ਸੀ, ਉਸ ਧਲ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰੇਰਣਾ ਰੇਗਾ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨੁਰਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੋਟੀ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ। ਉਸੀ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਦੇ ਰੋ, civil service day ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ, ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਰਾ 30-40 ਸਾਲ, 25 ਸਾਲ ਧਿੱਛੇ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਜਰਾ ਉਸ ਧਲ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ, ਜਦੋਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਧਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ UPSC ਧਾਮ ਰਦੇ, IAS ਹੋ ਰੇ ਗੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹੋ, ਗੁਣ ਮਸੂਰੀ ਲਈ ਨਿਰਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋ। ਉਸ ਧਲ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਛੱਡਣ ਆਏ ਹੋਣਗੇ, ਧਲ ਆਦੇ ਰੋ। ਬੰਸ, ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਖੀ ਛੱਡਣ ਆਏ ਹੋਣਗੇ, ਧਲ ਆਦੇ ਰੋ। ਉਹ ਧਰਿਲੇ 24, 48 ਘੰਟਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇ ਰੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਿਵੇ-ਰਿਵੇ ਦੇ ਸੁਧਨੇ ਭਰ ਰੇ ਨਿਰਲੇ ਸੀ, ਸੀ ਰਿਧਰੇ ਉਸ ਵਿੱਚ dilution, diversion ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਰਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਰਿਸੇ ਪਰੇਰਰ ਰਬਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਭਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ target ਧੁਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀ ਸਚਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀਆਂ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ? ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚਾਰ ਇੱਕ ਰਬਾ ਬਹੁਤ ਪਰਚੱਲਤ ਹੈ, ਸਾਇਰ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਧਤਾ ਨਹੀਂ ਰੋਟ-ਰੋਟ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਰੁੜ੍ਹ ਲੋਕ ਰੰਮ ਰਦੇ ਮਨ। ਇੱਕ senior ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਦੇ ਲੋਕ ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਧਮੀਨਾ ਵਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਖੱਡਾ ਧੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮਿੱਟੀ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਖੋੜਾ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜਾ ਰੇ ਧੁੱਛਿਆ ਭਾਈ ਇਹ ਸੀ ਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਦੇ ਲੋਕ, ਨਹੀਂ ਬੋਲੋ, ਦੇ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਹਾਂ। ਧੁੱਛੇ ਤਿੰਨ ਹਾਂ? ਨਹੀਂ ਬੋਲੋ ਤੀਜਾ ਅੱਜ

ਆਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਂ ਬੋਲੋ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਬੋਲੋ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ ਖੱਡਾ ਖੁੱਟਣਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਹੈ ਘੋੜੇ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਹੈ ਮਿੱਟੀ ਘਾਉਣੀ, ਧਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਧਰ ਮਾਡਾ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੱਡਾ ਖੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕੰਮ ਹੋਇਆ? ਹੋਇਆ, ਜਿੰਨੇ ਘੋੜੇ ਰਨਾ ਸੀ ਰੀਤਾ, ਜਿੰਨੀ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢੀ ਸੀ, ਕੱਢੀ, ਜਿੰਨੀ ਘਾਉਣੀ ਸੀ, ਘਾਈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ? ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ missing ਸੀ।

Outcome Centric, ਮਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਹੀ ਧਰਮੀ ਵਾਹੀ ਵੱਡੀ ਹਿੰਮਤ ਰੀਤੀ ਹੈ, ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਬਜਟ ਨਾਲ ਇਕ outcome related document ਬਜਟ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ study ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਰਮੀ ਵਾਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਨਾਲ outcome document ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਤੌਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਡੇ culture ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਚਲਿਤ ਕੀਟੇ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ outcome ਦੇ ਤਹਾਜ਼ੂ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, output ਦੇ ਤਹਾਜ਼ੂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। Output, 317 ਲਈ ਠੀਕ ਹੈ, outcome ਇਕ step 317+1 ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ, ਜੋ 317 ਤੋਂ ਵੀ ਦੇ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ 317 ਕੇਂਦਰਿਤ output ਦੇਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਇਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਾਂਗੇ, ਧਰ 317 + ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗੇ, outcome ਨਾਲ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 70 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਧਰਮੀ ਵਾਹੀ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਸੇ ਫੀਸਦੀ ਧਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਜਟ 31 ਖਰਚ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਮਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ 1 ਅਧਿਕ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਬਜਟ, ਨਵਾਂ ਧੰਨ ਖਰਚ ਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 70 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਧਰਮੀ ਵਾਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੇਰੇ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਤੈਅ ਕਰਨ, ਉਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਂ ਅਹਿਮੁਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਦੀ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਛੁਹਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਹਿਮੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਤਾਂ ਭੁੱਖਾ ਹੈ, ਧਰ ਇਥੇ ਮੇਰਾ 3 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਹਿਮੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਮੈਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ? ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ reform ਕਰਨ ਲਈ political will ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ problem ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਇਰ extra ਹੈ। ਧਰ perform ਲਈ ਫਰਜ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ? ਪਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਈ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ idea ਨੂੰ policy ਵਿੱਚ ਕੌਣ convert ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹੋ scheme ਵਿੱਚ ਕੌਣ convert ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੌਣ allot ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਨਿਰਲਣਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ monitoring ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਕਮੀਆਂ ਕਿਸੇ ਰਹੀਆਂ, ਇਹ ਲਭਦਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਲੱਭਦੇ ਹੋ। ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵੇਖੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਵੀ ਲਭਦੇ ਹਨ! ਇਹੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਲਭਦੇ ਹਨ। ਇਹੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਘਾਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ homogeneous ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ 11 9ndia 3ivil Service ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਵਾਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕਮੇਟੇ ਕਮੇਟੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਸਾਇਰ ਦੇ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਧਰ ਕੇਸਿਸ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਧਰਾ ਕਰਨ ਦੀ, ਇਹੇ ਤਾਂ team ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ team ਪੁਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇ? ਅਮਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਵ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋਇਆ? ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਤਮਚਿੰਤਨ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਬੁਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਲੇ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਮਰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਤੀ ਭਾਵ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਭਾਵ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ? ਇਹ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਬੜਾ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਭਾਵ, ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਸਮੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਾਲੀ ਵਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧੰਨ ਭਾਵਦੇ ਹੋਣ। ਧਰ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ। ਇਹ ਤਾਰਤ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉੱਜਵਲ ਭੂਤਰਾਜ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਥੇ ਚਾਹੁੰਦਾ, 2022, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਧਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸੁਧਨੇ ਨੂੰ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ catalytic agent ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ role play ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਵ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਗੇ? 2022, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦਿਵਸੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਸੁਧਨੇ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਸਾਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਨਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੰਝਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਮੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਨਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਜੋ 2022, ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦਾ ਸੁਧਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਿਵਸੀਆਂ ਪੁਰਤੀ ਅਸੀਂ ਅਨਿਆਂ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੰਗਾ ਸਵਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ 3ivil Service ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਉਸ ਦਾ charge ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਗੰਗਾ ਕੰਢੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ 3ivil Service ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗੰਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੰਗਾ ਸਵਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਜੋ ਪਿੰਡ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ 3ivil Service ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ charge ਰਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ district ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਪਿੰਡ ਉਸਦੇ under ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਤਦ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਮੈਂ 3ivil Service ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਦੇਸ਼ ਗੰਗਾ ਸਵਾਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗੰਗਾ ਸਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਗੋਸ਼ਣ ਹੈ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਂ ਗੰਗਾ ਕੰਢੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਏਨਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ? ਇਕ ਵਾਹੀ ਇਥੇ incharge ਮੇਰਾ ਅਫਸਰ ਤਹਿ ਕਰੇ, ਮੈਂ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਦਾ incharge ਹਾਂ ਉਥੋਂ ਕੋਈ ਗੰਦਗੀ ਗੁਣ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ, ਕੌਣ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਗੰਗਾ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ? ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰੇ ਇਥੇ ਹੀ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਸੁਧਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ micro level 'ਤੇ management ਕੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ownership ਦਾ ਭਾਵ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲੀਏ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਬੜੀ ਅਮਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ democratic values ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਲਰ ਤੌਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਗੁਜਰਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਰਦੇ ਹੀ ਸੀ। ਧਰ 2022 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੁਧਨੇ ਵੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਤਾਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਉੱਭਰੇ, ਇਹ ਸੁਧਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਝ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿਰਫ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਮਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਜਿਊਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੋ ਇਹ ਸਾਮਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਰਸਾਮਰ ਹੋਣ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਜੋ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ wave length ਇੱਕ ਹੋਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਧੰਨ ਅਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਰਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਯੁਗ ਵਿੱਚ, ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਰਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਧ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੀਏ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ 3ivil Service 4ay ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਇਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਯੀਤੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ।

(Release ID: 1488524) Visitor Counter : 2

